

НАПРЯМ 19. МОВИ ЄС ТА ПРОЦЕС ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-502-3-93>

Золотарьова О. В.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри мовної підготовки

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

м. Дрогобич, Львівська область, Україна

Скирда А. Є.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри мовної підготовки

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

м. Дрогобич, Львівська область, Україна

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Шлях України до Європейського Союзу передбачає, серед іншого, активне впровадження європейських стандартів освіти в систему вищої національної освіти. Найкращим чином цьому процесу сприяють зв'язки між європейськими та українськими освітніми закладами та установами. І дуже важливим є те, що цей процес не тільки не припинився під час російської воєнної агресії проти України, а й набув нового поштовху. Європейське академічне та наукове суспільство відкрито і активно підтримало українських колег, а університети Європи розробили десятки програм для українських закладів вищої освіти з метою підтримати викладачів, науковців та студентів. Це безумовно сприяє інтернаціоналізації вищої освіти України на шляху до Європейського Союзу [5, с. 31].

Багато українських науковців приділяють увагу питанням міжнародного співробітництва закладів вищої освіти, у тому числі міжнародної академічної мобільності, а саме: В. Кремень, Я. Болюбаш, С. Бака, Зленко А., Заячук Ю., Ісайкіна О., Шитікова С., Гавран М., Чимбай Л. та ін.

Європейська програма академічної співпраці “Ukraine Digital: Ensuring Academic Success in Times of Crisis” Німецької служби академічних обмінів (DAAD) працює з 2022 року [6]. Організація

розробила та реалізує систему надання індивідуальних наукових стипендій для викладачів університетів, а також встановлення і підтримки зв'язків з колегами в рамках наукових стажувань в німецьких університетах [4, с. 13]. ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» має досвід співпраці з університетами Німеччини понад п'ятдесят років [2]. Одним з університетів-партнерів ДонНТУ є Штутгартський університет [8], який взяв участь у вищезначеному проєкті і наприкінці 2024 року запросив викладачів ДонНТУ, продовжуючи реалізацію принципу академічної мобільності науково-педагогічних кадрів. Українським науковцям було запропоновано серію лекцій і практичних занять на актуальну тему “Use of AI in Teaching”. У процесі співпраці викладачів українського та німецького університетів стало зрозуміло, що існує низка спільних проблем викладання в сучасному світі технологій, що швидко розвиваються. І однією з проблем, що потребують термінового вирішення, є питання місця штучного інтелекту в освіті.

Використання ШІ в освіті є не тільки однією з найактуальніших проблем сьогодення, а й одним з найбільш дискусійних і контроверсійних питань. Доступність штучного інтелекту і швидке розширення його можливостей створюють як складність для студентів дотримуватися принципу самостійного прийняття рішень і використання власного інтелекту, так і складності для викладачів здійснювати об'єктивне оцінювання ступеня самостійності виконання завдань і оригінальність результатів роботи студентів. Науковці дійшли висновків, що ця проблема очевидно потребує певного філософського обґрунтування, створення загального морально-етичного кодексу використання ШІ в освіті, генерування нових правил користування штучним інтелектом для студентів. Крім того відбувається стрімка зміна бачення ролі викладача в процесі навчання і оцінювання знань та вмінь студентів, що також потребує перегляду певних наукових підходів в освіті. Більшість освітніх систем у світі не були готові до таких драматичних перетворень, які повністю змінюють як підходи у навчанні, так і в учінні.

Ще одним актуальним питанням залишається розвиток технологій дистанційного навчання, яке пережило справжній бум в усьому світі під час епідемії COVID, але повернулося в Україну з початком російської воєнної агресії як форма навчання, яка надовго стала основною формою роботи для усіх учасників освітнього процесу країни. І зараз Україна має унікальний багаторічний досвід дистанційного навчання від дошкільної до вищої освіти. Необхідність працювати дистанційно призвело до швидкого розвитку цифрових технологій в українській освіті, у тому числі документообігу. Електронні папери і підписи в роботі освітян стали повсякденням. Навчальна і професійна звітність, проходження практик, захисти дипломних робіт бакалаврів та

магістрів, захисти дисертацій, проведення зборів, голосувань, розвивальних та виховних заходів – усе це швидко увійшло у практику роботи усіх учасників освітнього процесу. І це той досвід, яким українські педагоги та науковці можуть поділитися зі своїми колегами з інших країн, і який треба аналізувати і вивчати.

Назва проекту «Україна цифрова: забезпечення успіху в навчанні у кризові часи» (“Ukraine Digital: Ensuring Academic Success in Times of Crisis”) Німецької служби академічних обмінів (DAAD) – це не лише про зовнішню підтримку української освіти європейськими країнами, а й про унікальний досвід України долати труднощі і забезпечувати якісний безперервний навчальний процес для сотень тисяч людей під час війни.

Таким чином, Україна цілком здібна не лише вивчати і запозичувати найкращі науково-педагогічні надбання інших країн, а й набуває важливого історичного досвіду для світу, який має готуватися долати майбутні кризові ситуації. Тож науковцям треба аналізувати і досліджувати шляхи подолання викликів організації, здійснення і навіть удосконалення педагогічного процесу на рівні національних систем освіти в умовах виникаючих епідемій, війн, нестабільних суспільно-політичних процесів та бурхливого розвитку науково-технічного прогресу.

Україна має великий освітньо-просвітницький та науковий потенціал і становить цінний кадровий ресурс не лише для Європи, а й для усього світу. За українських студентів вже змагаються європейські навчальні заклади, які пропонують сприятливі умови вступу і навчання. Завдання України – не програти цю конкуренцію, у тому числі, шляхом адаптації вищої освіти і підняття її до європейського рівня. І зробити це в значній мірі допомагають програми міжнародного академічного обміну з країнами Євросоюзу для українських науково-педагогічних кадрів. Впровадження таких програм відповідає положенням Болонської декларації, яку двадцять років тому підписала і держава Україна, підтвердивши свій намір стати учасником єдиного європейського освітнього та наукового простору [1]. І хоча вихідна академічна мобільність українських науковців, викладачів та студентів наразі значно перевищує вхідну, що має певні ризики для української держави, така співпраця свідчить про стійкий намір української вищої освіти впроваджувати зміни і продовжувати процес адаптації до європейських освітніх стандартів.

Список використаних джерел:

1. Болонський процес. URL: <https://euroosvita.net/>
2. Відділ міжнародних зв'язків ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (м. Дрогобич). URL: <https://donntu.edu.ua/international>

3. Закон України «Про вищу освіту» (чинний). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

4. Заячук Ю. Освітні програми ЄС та можливості для викладача українського університету. *Український педагогічний журнал*. 2021. № 2. С. 5–19.

5. Чимбай Л., Попкова Л., Ханюк Т. Роль інтернаціоналізації системи вищої освіти України на шляху до Європейського Союзу. *Освітня аналітика України*. Київ, 2022. № 4 (20). С. 31–48.

6. DAAD Україна. Німецька служба академічних обмінів. URL: <https://www.daad.de/en/information-services-for-higher-education-institutions/further-information-on-daad-programmes/ukraine-digital/>

7. Havran M., Krokmalna Z. Academic mobility for Ukrainian students: new visions and perspectives. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 5(5). С. 88–99.

8. University of Stuttgart. URL: <https://www.uni-stuttgart.de/en/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-502-3-94>

Керекеша О. І.,

*аспірант кафедри публічного управління,
туризму та готельно-ресторанної справи
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАСЛІДКИ

Європейська інтеграція є ключовим напрямом розвитку політичної системи України. Від початку незалежності процес адаптації політичних інститутів до європейських стандартів відзначався поступовою еволюцією, що значно активізувалася після підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [10]. Впровадження європейських норм вимагає докорінного реформування державного управління, виборчої системи, боротьби з корупцією та правової системи.

Серед ключових трансформаційних процесів варто виокремити реформу децентралізації, яка стала одним із найуспішніших прикладів адаптації європейського досвіду [4]. Передача повноважень місцевим громадам сприяла підвищенню ефективності публічного управління,